

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

3. An realis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

§. II. An licitus sit Vitalitius?

1. Censibus vitalitiis, de quo hic debetari, & disputari solet, celebratur primò, in hunc modum: *Do tibi centum aureos, quos à te nunquam auferam, eo tamen pacto, ut tu, donec ego vixerem, vel donec vixerit meus filius, vel nepos, si nascetur, (quamvis nondum sint nati) vel donec vixerit Petrus, vel Paulus, vel uterque. Tu, inquam, des mihi quinque pro singulis annis, & hoc vocatur census vitalitius personalis.*

2. Celebratur secundò; hoc alio modo: *Do tibi centum, quibus mihi vendas jus ad fructus tui prædii, donec vixeris, dando mihi ex illis fructibus quinque, &c. singulis annis tue vite, vel alterius, & hic appellatur census vitalitius realis.*

3. Dico jam primò, hos contractus posse licito modo celebrari, semper præscindendo ab aliquo extrinseco inconvenienti, & supposito pretio justo, de quo mox infra, cap. 3.) hoc esse licitos hos contractus, non solum, quando census dictus constituitur supra rem realem, v.g. prædium, sed etiam, quando duntaxat supra personam, quantumvis hæc persona nulla ratione ex sua arte & industria sit fructifera. Ratio hujus dicti est, quia iustitia hujus contractus nequaquam innititur in eo, quod ematur jus ad fructus, sed in contractu sortis, in quo specialiter contrahentes se exponunt periculo luctu, & damni, cum mors sit incerta. Si enim sic dicas: *Do tibi centum, quæ à te, vel à tuis nunquam sint auferenda, tu verò reddas mihi, vel meo hæredi singulis annis, (tue vite durante) decem, nonne potest esse, ut æqualiter ego, vel tu, juxta longitudinem, vel breviteratem tue vite, lucrum, vel jacturam faciamus?*

4. Dico secundò, census eisdem vitalitiis posse licite celebrari, etiam post Bullam Pii V. Ratio est, quia iustitia hujus contractus, de quo agimus, non innititur, ut modo diximus, in emptione fructuum, vel alterius rei, sed in periculo æquali, estque contractus sortium. Hæc sententia, quam sequitur Lopez c. 55. de contract. conel. 31. Rodr. lib. 1. summa, cap. 24. est mihi probabilior. (Efto, Molina d. 389. in pr. claus. dicat, id esse contra Bullam Pii V.) Pius enim non videtur prohibuisse ludum sortis, sed contractum illum personalem, qui fundatur in fructibus, vel operibus solius personæ. Adde, id, quod, modo dixi §. præced. n. 4.

5. Atque hinc fit, ut, quamvis pensiones, quæ sperantur colligendæ, sint minoris summx, quam summa data, vel sint majoris, semper sit licitus contractus, quia per hunc emuntur illæ pensiones, sed iusto pretio emitur spes ad illas, unde sub æquali periculo potest evenire, ut nihil habeas, si statim moriatur venditor, vel multum, si vivat diu.

§. III. An licitus sit Realis?

1. A Deo licitus est census realis (præscindendo semper ab aliquo extrinseco inconvenienti, &c.) ut putem, docere contrarium, esse nunc saltem temerarium, & erroneum. Ratio est, quia Martinus V. Calistus III. Nicolaus V. in Constitutionibus mox afferendis §. 8. Censum realem approbant, & approbationis quidem ratio potissima fuit, quia est verus contractus emptionis, quo non quidem emitur ipsa pensio, si naturam contractus census bene cognoscas, sed, vel emitur ius percipiendi ipsam ex fructibus rei, ut habent communiter Doctores apud Layman lib. 3. tract. 4. cap. 18. n. 3. vel, ut habet De Lugo d. 37. de iust. num. 20. emitur pars ususfructus illius prædii, super quo census constituitur, ita, ut dominium totum directum prædii maneat apud venditorem; dominium verò vitile, quod appellatur ususfructus, ex parte, vendatur; nam propterea minoris semper debet vendi, quam valeat totum prædium, quia minoris æstimatur dominium vitile, quamvis totum & integrum, quam dominium ipsum vitile simul cum

dominio directo, quorum utranque venditur, quando venditur absolute prædium; cum in casu venditum vultur fructus, ut dictum est.

2. Ex hac ratione live, ut Doctores communiter de emi census antiquos jam constitutos, sed emptionem vos constitui. Nam eadem est ratio, per quam antea recte constituti sunt, ac illa, per quam nunc de novo constituntur; utrobique enim non est mutuum, cum bene sed vera emptio, & venditio; & profectò antiqui nonne olim fuerunt novi?

3. Vides secundò, facile solvi argumentum ad hoc Dec. conf. 32. Atet. conf. 151. putantur, & censibus esse illicitos. Qui vendit (autem) censum recipit, v.g. mille ab emptore, debet singulis annis ad redimendum verbi gratia, quinque pro centenario ipsi dare quingenta; dabit ergo ex obligatione centum in decem annis, & tamen semper debebit mille, quod est Capitalis, quodque semper, ex natura hujus census recte, & debet, si vult censum extinguere; ergo obligatur dare plus, quam acceperit, quæ est clara ultio. Itaque, inquam, solvitur, nam licet iuste emit quis prædium, quamvis idem ex fructibus, quos per annos censum colligit, compenses tibi totum pretium, quod dedit, adhuc ipsi remanet totum prædium, quod possidet, re, quanti emit; ita etiam licita, & iusta est emptione census realis, quamvis pensiones solvenda sint, pretium ipsius Capitalis. Et ratio ulterior hujusmodi est, quia ego non emo ipsas pensiones futuras, sed, modo vidimus, ius præsens ad illas, quod tunc à te habebitur, & veluti à me possessum, necesse est, ut tantum Domino fructificet.

4. Vides teritiò, necessarium esse ad iustitiam ventilationis census: ita Medul. Theolog. 3. tract. 1. c. 4. ex Bonac. ut res sit fructifera, unde in illius est census, id est, censuarius, si obligat emptori, id est, censuarius rem non potentem reddere fructus, illam quot pensio exigit, aut si obligat rem, eos quidem redemptem, sed iam in aliis censibus venditur.

5. Denique, quamvis census sit supra prædium, quæ fructus; scias tamen, bene, & licite te posse deprecare à possidente prædium, pensionem pecuniariam in constituendo ejusmodi censu, ad ius impetrandum contractus: Alter est venditionis census fructuum, qui mihi venditor ius ad fructus, seu, ex capitatione, de Lugo, ususfructus partialis. Alter permutacionis, qui venditor sibi retinet fructus, & solvit, servat æqualitate, pecuniam, computando unum annum forte dictum pro alio. Lege Mol. d. 385. Arag. 2. l. 4. 7. c. 2. c. 2. claus. 2. De Lugo l. c. aliisque.

CAPVT III.

Quòdnam pretium sit infusum in dictis contractibus?

§. I. Pretium infusum in Vitalitium.

1. Vltum pretium census vitalitii, live realis, & personalis est illud, quod communi hominum estimatione in singulis locis indicatur, live summum, & medium, live infimum. Quod si fuerit à Principe creatum, illud erit indivisibiliter servandum, sicut limitatum sit in cæteris rebus, quæ venduntur, & quibus ratio ponitur à Republica.

2. Inquires: Si nec Princeps taxaverit, nec communi æstimatio, quomodo ab ipsis contrahentibus extrahendum?

3. Respondeo, iuxta prudentis viri arbitrium, habita, ut vult Boss. lib. 2. c. 22. d. 6. num. 41. & d. 13. cum ratione ætatis, complexione, modi vivendi illius, pro cuius vita solvenda est pensio, copia item, vel penuriam pecuniarum in civitate, & habita etiam ratione, quæ